

3. Määttä/Määttäin kantasuvun juurista

Lähtökohta

Sukukirjamme yhteenvedot karjalaisen heimme (äyrämöisten) kehityksestä ovat ilmeisesti täysin paikallaan. Sama koskee kantasukumme Määttä/Määttäin kehittymistä ja leviämistä. Ainoana pikku kommenttina voisi arvioida tuon liikkeen alkaneen mahdollisesti jo 1200-luvulla (ehkä aiemminkin), jolloin karjalainen vaikutus asutti ns. Suur-Savon, mm. Mikkelin tienoon.

Varsinainen asutus lienee voimistunut 1300-luvulla lännempänä. Muutoin tuskin on mahdollista Määttälä-paikannimien löytymisen vanhoissa kartoissa Lahden tienoilla ja lännempänäkin. 1400-luvuilla eteneminen

jatkuu savolaisekspansiona pohjoiseen. Eri puolilta Suomea löytyy yllättävän paljon Määttälä-paikannimiä ja Määttä-alkuisia paikkoja.

Y-DNA tutkimuksilla halusimme varmistaa eri Määttänen-haarojen yhteenkuuluvuuden, koska haarautumiset tapahtuivat ennen kirkonkirjojen pitämisen aloittamista. Eriyksen kiinnostavaa oli myös läheisyys Määttä-suvun kanssa. Lisäksi meitä kiinnosti lähisukulaisuus muidenkin karjalaisavolaisten sukujen kanssa.

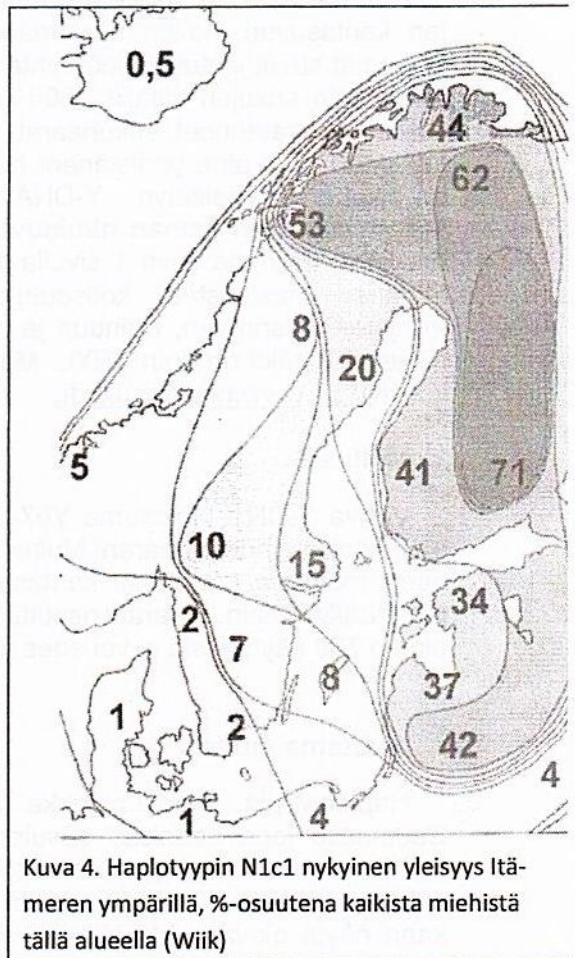
Tuloksia Y-DNA tutkimuksista

Tulokset ovat yksiselitteisen selviä, suvun päälinja on selvä suuren heimon osa. Seuraavassa esitän tulosten yhteenvedot ilman laajempia perusteluja.

Määttä/Määttäin kantasuku kuuluu **haploryhmään N1c1**, mikä on yleisin tyyppi Kannaksella (jopa 71% kaikista) ja yleisin myös koko Suomessa (58%). Sitä voisi kutsua **peruskantasuomalaiseksi** ja se on saapunut Karjalaan ainakin noin 6000 vuotta sitten, jopa mahdollisesti heti mannerjään reunan vetäytyttyä alueelta noin 11 000 vuotta sitten (esim. Antrean verkkolöydöt kertovat ihmisiä asuneen alueella jo tuolloin). Karjalaisavolaanin alue on selkeästi tyyppi nykyinen valta-alue (kuva 4). Kuva näyttää erittäin selvästi myös vanhat suomalaisalueet Ruotsissa.

Määttä/Määttäin ryhmän haplotyyppi on "N1c1-Laatokka" (äyrämöinen), mikä syntyi noin 1000 vuotta sitten Laatokan ympärillä. Tyyppi yleistyi voimakkaasti savolaisekspansioon aikana 1300-1600 luvuilla ja siten noin 17 % suomalaisista miehistä kuuluu tähän haplotyyppiin. Kulttuuriperusteisesti myös esimerkiksi alkuperäisten inkeriläisten voi uskoa kuuluneen tähän äyrämöisten ryhmään.

Kaikki tutkitut kantasuvun Määttäset ja Määttät kuuluvat tähän tyyppiin. Haarautuminen tapahtui noin 10-25 sukupolvea sitten, mahdollisesti osin lähempänäkin (tässä 0-taso vastaa 1930-40 luvuilla syntyneitä omaa sukupolveani, koska kaikki tutkitut henkilöt edustavat tätä ikäpolvea). Kirkonkirjoista tiedämme, ettei tämä kuitenkaan liene mahdollista noin 12 sukupolvea lähempänä (1500-luvun loppu). Sukukirjamme arvailu aikavälistä 1300-1600 näyttää varsin oikealta. Oikeastaan voi todeta, että **Määttät, Määttäset ja Määttälät ovat yhtä samaa sukua yhteisellä entisellä perusnimellä Määttä**. Varhainen erittäin laaja leviäminen aiheutti sukunimen erilaisen kirjoitustavan eri maakunnissa paikallisen tyylin mukaisesti.

Kuva 4. Haplotyyppi N1c1 nykyinen yleisyys Itämeren ympärillä, %-osuutena kaikista miehistä tällä alueella (Wiik)